SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CII. No. 37. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, FEBRUARY 25, 1995. CENTS 50 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 25-го ЛЮТОГО 1995 р. Ч. 37. РІК CII.

Пам'ятаймо про Україну!

ПРОКУРАТУРА ДОШУКАЛАСЯ КОРУПЦІЇ НА НАЙВИЩОМУ РІВНІ

Київ (Р. Р.). — Тут у середу, 22-го лютого, заступник генерального прокурора України Ольга Колінько повідомила кореспондента газети „Новості", що розслідування справ про зловживання високих урядових осіб зустрічає сильний опір з боку тих же урядових кіл.

Генеральна прокуратура слідства не проводить, а діставши документи про певний злочин, виходить на конкретну особу, розповіла О. Колінько. „Ми називаємо осіб, які припустилися грубих порушень закону. Прокуратура має право вказати на це, а чи буде виявлено в їх діях кримінал, покаже слідство і визначить суд. Сьогодні, можна сказати, прокуратура вийшла на найпередовішу лінію боротьби з порушеннями законності. Кожний день розслідування нових фактів показує, що справи серйозні, а за ними стоять найвищі рівні влади. І ось тут, користуючись своїм високим урядовим становищем, окремі керівники намагаються створити негативну громадську думку про прокуратуру".

Далі О. Колінько розповіла про справу, до якої причетний голова Верховної Ради Олександер Мороз. Звичайно, каже вона, сліпому чоловікові Смірнову треба допомогти, але коли йому на операцію ока виділяється 500,000 дол. замість 30-50,000 дол., то необхідно перевірити правомірність такого розпорядження. Якщо ж О. Мороз хоче розвіяти різні розмови та здогади, то він мав би сприяти розслідуванню. „Але нам роблять різні перепони. Мало того, ми навіть не можемо поговорити зі Смірновим. Він просто зник".

Інша справа торкається Асоціяції „Земля і Люди". Як тільки перший заступник голови Верховної Ради Олександер Ткаченко довідався, що йде слідство, він зразу ж зателефонував, розповіла О. Колінько. „Він не розмовляв, а просто кричав: 'Я ж вам казав припинити перевірку, що ви собі з Дацюком думаєте, що ви такі важливі персони?' Відповіла, що я лише слуга закону". Коли ж вона принесла Ткаченкові постанову Президії Верховної Ради, якою генеральному прокуророві доручено перевірити факти і пред'явити парляментові, Ткаченко сказав, що не бачив цієї постанови. Він тут же, в присутності О. Колінько, зателефонував до О. Мороза і запитав: „Для чого ти підписав таку постанову? Тепер мене перевірять". Мороз відповів: „Я підписав для того, щоб прокуратура без перевірки просто повідомила, що нічого не виявлено". Після того, каже Колінько, Ткаченко розкричався, що генерального прокурора і всю його групу треба розпустити. Тим часом тиск продовжується і тепер Верховна Рада забажала заслухати генерального прокурора та перевірити працю прокуратури. „До речі, тут же із Верховної Ради надійшов офіційний відклик вищезгаданої постанови Президії".

За словами заступника прокурора, в їх поле зору потрапили „і праві, і ліві, і центристи", а притягнути їх до відповідальности не так просто. Ще Президент Леонід Кравчук запропонував В. Дацюкові дати правну оцінку справі з пестицидами. Прокуратура провела перевірку, але й тоді галас зчинив О. Ткаченко, заявивши, що Генеральна прокуратура підпорядкована йому і повинна виконувати всі його вказівки. Справу загальмували, а Україна заплатила грошову кару 3.5 міл. дол. за несвоєчасне виконання умов договору. Коли змінився Президент, то й Леонідові Кучмі прокуратура надіслала всі ці документи. І знову усе зупинив О. Ткаченко. „Ви не уявляєте, скільки держава виділяє грошей на розвиток різних галузей господарювання. Хто слите, як і куди вони витрачаються? Прокуратура намагається перевіряти — б'ють", — обурюється О. Колінько і з гіркотою стверджує, що жодний конкретний винуватець у розграбуванні України досі не покараний.

(Закінчення на стор. 3)

ВЕРХОВНА РАДА ТУРБУЄТЬСЯ ОСВІТОЮ

Київ (УНІАР). — У Верховній Раді минулого тижня відбулися переслухання про стан освіти в Україні.

Міністер освіти Михайло Згуровський наголосив на існуванні тісної взаємної залежности між станом економіки і тим, як заклади освіти реагують на духові, соціяльні та економічні інтереси держави. За словами міністра, в Україні діє 23,200 дошкільних закладів, 21,350 навчальних закладів та устанoв, 121 гімназія і 124 ліцеї. Навчання здійснюється українською, російською, румунською, молдавською, ма-дярською, болгарською, польською, грецькою, кримсько-татарською і іншими мовами. На початок цього навчального року бракувало 22,650 учителів, тобто у п'ять разів більше, ніж минулого року.

Щоб змінити настанову всього суспільства у ставленні до освіти, міністер вважає за необхідне визнати освіту активною складовою життєдіяльности суспільства і сформувати суспільний погляд на освіту як на національну ідею, що повинна стати органічною ознакою способу життя і мислення кожного громадянина України як суверенної держави.

Депутати висловили чимало пропозицій і рекомендацій. З доповіддю виступив заступник голови Комісії з питань науки Віталій Шибко. В дискусіях взяли участь: ректор Київського Університету ім. Т. Шевченка Віктор Скопенко, який також очолює асоціяцію ректорів України; начальник управління освіти Харківської Обласної Ради Олександер Сидоренко, вчителька біології Диканської школи з Полтавщини Любов Лелюк, міністер освіти Республіки Крим Анатолій Солодченко та інші. Подано разючі факти. Останнім часом закрито 1,700 дитячих світличок, 26 шкілінтернатів для дітей-інвалідів, хоч число таких дітей зросло на 19,000. Середні школи втратили 46,000, а вищі навчальні заклади 5,000 викладачів.

З підручниками справи стоять ще гірше, настільки погано, що під загрозою початок наступного навчального року.

Депутати прийшли до висновку, що без удосконалення законодавчої бази і без створення необхідних механізмів запровадження законів, цих руйнівних процесів не зупинити. Ухвалено підготувати необхідні документи, у яких передбачити видатки на розвиток освіти.

В УКРАЇНІ Б. ЄЛЬЦИНА ЗУСТРІНУТЬ ПІКЕТИ

Київ (Р. Р.). — Тут 20-го лютого Українська Республіканська Партія повідомила про намір пікетувати приїзд президента Росії Бориса Єльцина в Україну, який очікується на початку березня. УРП готується виставити пікети на трасі Бориспіль — Київ. Рада УРП 19-го лютого постановила, що до акції можуть приєднатися інші національно-демократичні організації.

У зверненні до Президента України Рада УРП наголошує, що Б. Єльцин „не має морального права ступити на український поріг" оскільки на його совісті трагедія чеченського народу. У заяві щодо соціяльно-економічної ситуації Рада УРП називає „абсолютно невиправданими" прорахунки президентської групи при здійсненні стратегії перетворень. Ці прорахунки „відтягають економіку України до політично небезпечного европейського, а насправді російсько-імперського економічного простору". У заяві гостро критикується створення в Україні фінансово-промислових груп, які, на думку керівників УРП, приведуть до „консервування монополізму і технічної відсталости".

На своєму засіданні члени Ради УРП обговорили комплексну програму консолідації української нації та ухвалили рішення провести шостий з'їзд УРП у жовтні 1995 року.

Уряд Е. Балладюра опинився в центрі нового скандалу

Париж. — У французькій столиці вирує скандал, пов'язаний з підслухуванням поліцією приватних телефонічних розмов. До нього причетні багато чиновників міністерства внутрішніх справ і щось більшого — навіть міністер Шарль Паскуа і сам прем'єр Едуар Балладюр.

Скандал почався тиждень тому, після відповідної публікації в журналі „Пуен". У ній стверджувалося, що кримінальна поліція протягом декількох тижнів підслухувала телефони психіатра-сексопатолога Жана-П'єра Марешаля, тестя відомого слідчого Еріка Альфена, який саме тепер розслідує факти корупції у вищих ешелонах влади.

В грудні минулого року Марешаля затримали на паризькому летовищі у той момент, коли йому в руки передавали хабар в сумі одного мільйона франків (185,000 дол.). Ніби було так, що Марешаль запропонував одній зі своїх клієнток сприяння у справі її чоловіка, але за велику грошову винагороду. Та клієнтка повідомила в поліцію і тому телефон Марешаля стали підслухувати. Слідчі вважають, що тим хабаром Марешаль мав намір поділитися з Альфеном.

Два тижні тому паризький суд відмовився порушувати кримінальну справу проти Марешаля. Судця сказав, що слідство відбувалося з порушеннями кримінального кодексу і тому зібрані докази не можуть служити виясненню істини. Він дав наказ знищити всі записи телефонічних розмов сексопатолога, в тому числі з його зятем.

Ситуацію ускладнює та обставина, що прийнятий у 1991 році закон дозволяє підслухувати приватні телефонічні розмови тільки з метою захисту інтересів державної безпеки. Оскільки в цьому випадку підслухування стосувалося слідчого, то відразу виникло підозріння, що була здійснена спроба перешкодити правосуддю.

Відразу після згаданої журнальної публікації офіційні особи почали виправдуватися. Виступаючи в програмі національної телевізії, прем'єр-міністер Е. Балладюр заявив, що не давав дозволу на підслухування і нічого про це не знає. Водночас він признав, що у всьому винен поліційний рапорт, в якому неправильно викладено справу Марешаля. Прем'єр особистим наказом скасував практику підслухування приватних телефонічних розмов і змусив до резигнації начальника кримінальної поліції Жака Франке.

Французькі спостерігачі порівнюють цей скандал до вотергейтського і передбачають, що він не тільки позначиться на репутації прем'єр-міністра і унеможливить його успіх у президентських виборах, але й може спричинити його передчасну резигнацію з теперішнього становища.

РІЧНІ ЗБОРИ "САМОПОМОЧІ" В ПАССЕЙКУ

Пассейк, Н. Дж. — Дирекція Федеральної Кредитової Кооперативи "Самопоміч" у Клифтоні-Пассейку, Н. Дж. повідомляє, що Річні загальні збори кооперативи відбудуться у неділю, 26-го лютого, о год. 3-ій по полудні в залі Української Централі, 240 Говп аве. в Пассейку.

Мехіканську Церкву звинувачують у підтримці повстанців

Мехіко Сиrі, Мехіко. — В цій країні наростає хвиля антицерковних настроїв, які є вислідом конфронтації мехіканської армії з повстанцями південного стейту Чіяпас.Повстання, яке почалося рік тому, відволікає на себе значні сили мехіканської армії і компромітує теперішніх керівників держави.

Мехіканські події дають все більше підстав очікувати, що політичний неспокій у Чіяпасі негативно позначиться на економічному становищі, особливо якщо взяти до уваги, що країна ще не одужала після кризи мехіканського пезо, девальвованого на 40 відсотків у грудні минулого року.

В такій атмосфері провідники мехіканської Католицької Церкви підпали під підозріння, нібито вони співчувають повстанцям.Згідно зі свідченням газети „Ню Йорк Таймс", одним з духовних надхненників повстанців є Єпископ Самуель Руїс Ґарсія.Прихильники правлячої консервативної Революційної партії називають його „єпископом вбивць".

Ґарсію публічно звинувачують в тому, що він таємно підтримує командирів партизанських формацій, проповідуючи боротьбу з нерівністю насильницькими методами. Його вважають членом командування чіяпаських повстанців і переконаним марксистом. Деякі церковні ієрархи вимагають вигнати Ґарсію з єпископської катедри, інші ж його виправдують. Є й такі церковні діячі, котрі певні, що уряд спрямував свій гнів проти Церкви, щоб якоюсь мірою відвернути увагу від соціяльних проблем, що дестабілізують все Мехіко, особливо стейт Чіяпас.

Тепер з'ясовується, що повстання визрівало ще в 1993 році і багато церковних діячів остерігало щодо цього, однак мехіканський уряд замовчував факти, бо тоді вирішувалося важливе питання про участь Мехіко в НАФТА, тобто в договорі про торгівлю у Північній Америці.

Японці подарували Україні будинок на амбасаду

Джерзі Сиrі, Н.Дж. — Коли після розпаду Совєтського Союзу Російська федерація стала „єдиною легальною і справжньою спадкоємницею" колишнього СССР, так зуміла повести справу, що всі дипломатичні осідки з будинками включно стали її власністю. Отже всім державам довелося будувати свою дипломатичну систему від самого початку, така ж доля випала також Україні.

Беручи під увагу цю складну ситуацію України, а треба зазначити, що на сьогодні Україна має уже 46 дипломатичних осідків у 40 країнах світу,але це не є вистачальним, коли брати до уваги, що Україна велика держава важливого міжнародного значення.

У Японії колишня амбасада СССР у Токіо, також стала власністю Росії, а Україна опинилася у дуже складній ситуації. І тут з допомогою Україні прийшла Японська фірма Шіба Косан. Президент цієї корпорації Морітоші Накамура особисто запропонував Україні один із будинків фірми в найдорожчій околиці столиці — Шімбаші.

Це новий п'ятиповерховий будинок, який М.Накамура віддав у користування Україні на наступних п'ять років зовсім безплатно, крім цього купив усе внутрішнє обладнання з телефонами і факсами, щоб амбасада України могла відразу почината працювати.

В АМЕРИЦІ

У СЕРЕДУ, 22-ГО ЛЮТОГО, республіканці в Конґресі відзначали 50-тий день свого панування та прославляли свої успіхи у схваленнях великої кількости своїх обіцянок, проголошених ними у пляні „Контракт з Америкою", та почали приготовляти ґрунт для обтесування запропонованого Президентом бюджету, щоб згідно з їх обіцянкою, збалянсувати бюджет до 2002 року.Для того щоб зменшити видатки на 15 біл. дол. республіканці пропонують зменшити або у деяких випадках зовсім зліквідувати деякі програми. Одною з перших програм, які заплановано змінити в той чи інший спосіб, це програми вишколу та освіти для безробітних підлітків, допомоги бездомним підліткам і ветеранам, допомогу республікам колишнього СССР, фонди на миротворчі дії Організації Об'єднаних Націй та урядову допомогу корпорації громадських телевізійних передач. Одначе демократи на чолі з Президентом Биллом Клінтоном вже розпочали боротьбу.

ГОЛОВА ФЕДЕРАЛЬНОЇ ради валютних резерв Аллен Ґрінспен, звітуючи перед Конґресом сказав, що вкінці є познаки „сповільнення економічного росту" та натякнув, що у випадку надто швидкого сповільнення, його установа негайно зменшить стопу відсотків. Завваги А.Ґрінспена аналітики оцінюють, як свого роду можливе предсказання, що Федеральна рада валютних резерв не має наміру знову підвищувати стопу відсотків.

НАМАГАЮЧИСЬ ОСВОЇТИСЯ зі своєю новою ролею партії меншости в Конґресі, Демократи переносять ці зміни дуже важко. Ця їх розгубленність та непевність можливих успіхів зробила з них дуже поблажливих опонентів. З цього, очевидно, на кожному кроці намагаються скористати республіканці та посилюють свої новоздобуті права партії конґресової більшости.Аналітики уважають, що коли демократи не візьмуть себе скоро в руки, то вони готові залишитись партією меншости, а не пульсуючою опозицією.

БІЛИЙ ДІМ БУВ ЗНОВУ змушений змінити свою думку, цим разом у справі заплянованих платних переїздів з Канади і Мехіко до ЗСА. Виглядає , що згаданий плян Президента Билла Клінтона був частиною бюджету та мав за завдання здобути додаткових 400 міл. дол. річно. Одначе згаданий плян викликав сильне обурення з усіх сторін, зокрема від урядів пограничних стейтів з обидвома країнами, а також від урядів Канади і Мехіко. Щоб не викликувати гострих дискусій у засобах масової інформації напередодні дводенних офіційних відвідин Президента Б.Клінтона до Оттави вирішено цей плян негайно елімінувати. Офіційні чинники у цьому випадку взяли вину на себе, щоб відвернути її від Президента, зазначуючи, що погано перевірили ґрунт для такого пляну.

УРЯД ЗСА ДОЗВОЛИТЬ рідним відвідати 28,000 кубинських втікачів, які проживають в таборі американської військово-морської бази у заливі Ґвантанамо. Такі відвідини дозволялися понад 7,000 особам, як згадані втікачі перебували у таборах на території Панами, мабуть тому, що туди можна було дібратись літаками комерційних ліній. Одначе у вересні всіх утікачів перевезено з Панами до Ґвантанамо, де вони підлягають новій програмі, яка розпочалася з І-им лютого.

У СВІТІ

З МЕТОЮ розвіяти побоювання Єгипту щодо того, що Ізраїль нібито вже має атомову зброю, ізраїльський уряд запросив єгипетських спеціялістів відвідати, з інспекційними повноваженнями, ядерний об'єкт Наґал-Сурек поблизу Тель-Авіву.Ще раніше з цим же об'єктом мали можливість ознайомитися експерти МАГАТЕ.

ЛИТОВСЬКИЙ парлямент затвердив закон про державну мову. Нею, очевидно, визнано литовську.Всі законодавчі та інші юридичні акти прийматиметься та оприлюднюватиметься тільки державною мовою, нею вестиметься всю документацію в державних та громадських установах і організаціях. Закон передбачає застосування литовської мови у щоденному житті суспільства, її охорону, а також сувору відповідальність за порушення мовного законодавства.

ЩЕ НЕ ВСТИГ закінчитися страйк шахтарів російського міста Воркути, яким декілька місяців підряд не видавали заробленої ними платні, як почався ще більший страйк на шахтах Ростовської области. Він охопив понад 75,000 робітників. Причини так само економічні: шахтарям, переважна більшість яких мають на своєму утриманні родини, не платять грошей.Якщо влада не вживе негайних заходів, страйкові комітети погрожують висунути, крім економічних, і політичні вимоги, в тому числі про резиґнацію теперішнього уряду Росії.

ГЕНЕРАЛ Абдул Рашід Дустум, який уже декілька років командує збройними формаціями узбецької етнічної меншини в Афганістані, остеріг, що зважиться на проголошення незалежної держави, якщо бойовики ісламського студентського руху Талібан затакують укріплення узбецької міліції. Формації генерала Дустума повністю контролюють декілька провінцій на півночі Афганістану.

АҐЕНТСТВО Ассошіейтед Пресс повідомило з Тель-Авіву, що у процесі кампанії, спрямованої на підвищення пильности громадян у боротьбі з тероризмом, місцевий суд засудив двох водіїв автобусів до грошової кари по 400 дол. Обидва водії не звернули ніякої уваги на забуті під лавками торби, які, як потім з'ясувалося, свідомо залишили переодягнені у цивільний одяг поліціянти. Після вибуху в автобусі восени минулого року, коли загинуло 22 осіб, працівники громадського транспорту зобов'язані повідомляти владі про всі забуті пасажирами речі.

ІТАЛІЯ, починаючи від лютого цього року, обмежила кількість туристів, які прибувають автобусами з прибалтійських країн, Польщі і колишніх совєтських республік. На 1995 рік італійська влада встановила квоту для України — 50 автобусів. Обмеження одначе не стосується громадян, які подорожують літаками або автами.

„Будуймо разом незалежну Україну!"

Чикаго (А. Гороховський). — „Перш за все дозвольте мені від імені моєї дружини Марії та від себе особисто, від імені всіх співпрацівників амбасади України у ЗСА щиро подякувати вам за високу честь, надану мені бути сьогодні разом з вами, спілкуватися з вами, мати високу духову радість від відвідання Чикаго. Користуючись нагодою, хочу привітати вас з минулим, але ще живим в наших серцях, наших душах Різдвом Христовим та новим роком, побажати аби зерна нового року, посіяні з Божою волею, дали добрий врожай здоров'я, щастя і злагоди. Мир вашим хатам! Мир і благословення вам і вашим сім'ям! Мир Україні і З'єднанним Стейтам Америки!"

Амбасадор Ю. Щербак (посередині) дає автографи гостям. (Світлив Б. Антонович)

Ці слова, як, напевне здогадалися читачі, належать амбасадорові України у ЗСА Юрієві Щербакові і виголосив він їх на бенкетізустрічі, влаштованому на його честь в українському культурному осередку товариством приятелів генерального консуляту України в Чикаго — „Клюбом 500".

На порозі бенкетової залі гостя та його дружину Марію зустріли хлібом-сіллю учениці української школи при парафії св. Миколая Катруся Єжевська, Діяна Врубська та Оленка Дрозд, одягнуті у національні строї.

З коротким вступним словом до присутніх, яких у святково прикрашеній залі зібралося біля 300 осіб, звернулася голова „Клубу 500" Дарія Ярошевич. Привітавши гостя та його дружину, вона відзначила велику ролю, яку відіграє клюб у відкритті першого на американському континенті генерального консуляту незалежної України.

Далі обов'язки господаря бенкету перейняв відомий громадський діяч, адвокат і банкір Юліян Куляс. Слід зазначити, що в успіху цієї імпрези, яка, без сумніву, надовго запам'ятається багатьом її учасникам, він вніс великий внесок.

Після того, як Владика Міхаїл Вівчар справив коляду „Бог предвічний", почалася вечеря. Перший тост був присвячений амбасадорові Ю. Щербакові. Усі присутні, стоячи заспівали йому „Многая літа".

Офіційна частина почалася з того, що Ю. Куляс зробив короткий історичний екскурс у минуле, розповівши про кілька хвиль української еміграції до Америки, про те, що діяспора ні на хвилину не забувала про рідну землю і всіляко сприяла тому, щоб Україна якомога скорше підрвала кайдани комуністичного поневолення і стала незалежною державою.

(Закінчення на стор. 3)

КИЇВ. — Тут 7-го лютого підписано угоду між великою харчовою компанією „Крафт якобс зухард", яка є другою у світі за величиною, і Фондом Державного Майна України про передачу цій компанії 88.4 відсотка акцій Тростянецької шоколядної фабрики „Україна". Решта 11.6 відсотка акцій належить працівникам фабрики. Загальна вартість угоди перевищує 25 міл. дол. Угоду здійснено шляхом першого в Україні інвестиційного тендеру. Голова Фонду Державного Майна України Юрій Єханурoв відзначив, що це не є початок великомаштабних інвестицій в економіку України, проте це є свідченням активної діяльности фонду.

МИКОЛАЇВ. — Найбільший в Европі Миколаївський глиноземний завод робить кроки для випуску прокату з алюмінію і його сплавів. Недавно підписано контракт з французькою фірмою „Клесім" на постачання технічно-комерційних даних для проєкту спорудження комплексної установи перероблення алюмінію. Французька фірма забезпечить підготову проєкту і доставку обладнання. Передбачається, що в недалекому майбутньому Миколаївський завод забезпечить листовим прокатом Україну і зможе продавати його за кордоном.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Передплата на рік $55.00, на півроку-$32.00, на 3 місяці-$17.00.
Для членів УНСоюзу $30.00 річно. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передвиборча метушня почалася

Хоча минулий вікенд був поширений до трьох днів з уваги на свято День Президентів у пошані Джорджа Вашінґтона і Ейбрагама Лінкольна, про них мало хто згадував, натомість, у центрі уваги всіх засобів масової інформації були республіканські кандидати на майбутнього президента ЗСА.

Злетілось це братство до стейту Ню Гемшир, буцімто на бенкет-бенефіс для зібрання фондів для Республіканської партії, а фактично на започаткування передвиборчої кампанії, бо точно за рік власне в тому стейті відбудуться перші передвибори Республіканської і Демократичної партій. А згідно зі статистикою і традицією, кандидати, які здобудуть перемоги в нюгемширських передвиборах, стають номінатами на президента ЗСА своїх партій. Це, мабуть, тому, що Ню Гемшир є своєрідним ідеологічним перекроєм загального членства обидвох партій у крайовому відношенні. Про це кількакратно пригадував чільний кандидат республіканців, тепер речник їх більшости в Сенаті Боб Дол, кажучи, що його програна у передвиборах в Ню Гемширі в 1988 році проти Джорджа Буша перегородила йому дорогу до президентури.

Були в Ню Гемширі здекляровані і ще нездекляровані кандидати: сен. Фил Гремм із нечуваним у тих околицях його тексаським акцентом, політичний коментатор Пат Бюкенен — до речі, відомий із своєї твердої і послідовної оборони Івана Дем'янюка, — ще один південник, колишній губернатор Теннессі Ламар Александер, консервативний конґресмен з Каліфорнії Роберт Дорнан, а навіть ліберальний сенатор з Пенсильванії Арлен Спектер, єдиний з цієї ексклюзивної групи кандидатів, який, наперекір плятформі Республіканської партії, обстоює право жінок на аборти.

Кожний із цих кандидатів, як це пристало в таких ситуаціях, старався багато говорити, не кажучи нічого. Кожний з них старався встановити свій „імедж" для засобів інформації, а з тим і для громадськости, при чому найбільш виразним у цьому відношенні був сен. Дол, який намагається — без сумніву, за порадами своїх менаджерів — замінити свою сувору маску законодавця більш лагідним, усміхненим, людяним виглядом обличчя, яке імпонувало б виборцям обидвох статей.

Взагалі, передвибори в Америці — це цікавий і унікальний аспект цілого виборчого процесу в ЗСА. Це немов елімінаційні ігри у спорті, в яких часом можна натрапити на кращі змагання, як у фіналі.

Республіканці цього року стали дуже самопевними у наслідок їхньої переконливої перемоги у виборах до Конґресу минулого листопада, коли вони здобули перевагу в обидвох палатах, відвоювали від демократів цілий ряд губернаторських постів і стейтових леґіслятур. Тому може й дуже яскраво пробивається тут факт, що ні один із республіканських кандидатів не турбується майже певною кандидатурою на другу каденцію Билла Клінтона, доля якого виглядає приречена в наслідок невдач у внутрішній і зовнішній політиці, зокрема провал його пляну медичного забезпечення, вагання щодо війни в колишній Юґославії, ескапада в Сомалію, не говорячи вже про його особисті справи. Щораз частіше поширюються голоси в пресі, що демократи починають розглядатися за іншим кандидатом, хоча крім віцепрезидента Алберта Гора нікого на горизонті не видно. Але, кажуть, в політиці все є можливе, тому може й дещо передчасною є ця неприхована самопевність республіканців. З історії відомо, що такий чи інший скандал, захитання економіки, будь-яка несподіванка за кордонами країни можуть радикально змінити ситуацію та перекреслити всі прогнози. Тому власне й таким цікавим і динамічним є виборчий процес в Америці.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

Михайло Шпонтак

НАТО ПОСУВАЄТЬСЯ НА СХІД

Треба було поновної появи численних жириновських на арені російської політики із завершенням варварської напасти на свободолюбну Чечню, щоб переконати хоч декотрих керівних політиків Заходу, що Москва покищо не відступає від своїх вікових аґресивних тенденцій. У своєму виступі на форумі Думи 16-го лютого президент Боріс Єльцин далі виправдував інтенсивне нищення геройських чеченців, які боронять право свого народу на свободу і державну незалежність. Він тільки оскаржує російських генералів за професійну непідготованість до аґресії на Кавказі.

Із зміною республіканської більшости в Конґресі ЗСА чути сильніші голоси у справі поширення оборонної системи НАТО на схід. На цю тему — поширення НАТО з включенням Польщі, Чехії, Словаччини і Мадярщини — знову виступив відомий політичний науковець Збіґнєв Бжезінскі у статті „Плян для Европи" в журналі „Форейн Аффейрс" за січень-лютий 1995 р. В цій статті проф. Бжезінскі аналізує мету і межі дій НАТО, ролю Німеччини в Европі і стосунки Европи–НАТО з Росією. Автор статті заторкує нестійкість Адміністрації Клінтона щодо поширення НАТО на схід. Віцепрезидент ЗСА твердить, що етапне поширення оборонного Союзу (НАТО) на схід сприяло б навіть тим країнам, які не є в першій черзі вступу, а заступник державного секретаря доводить, що проспект Росії і Польщі прийняття до НАТО є той сам. Адміністрація Билла Клінтона обстоює рівне трактування всіх щодо вступу до НАТО нових держав, а республіканці думають категоріями, що той, хто хоче боронити всіх, — не боронить нікого. Автор статті схильний до настанови республіканців — „хіба Казахстан чи Киргизстан є тієї самої категорії що й Чехія чи Мадярщина?" На щастя, твердить автор, Адміністрація Клінтона в останньому часі виявляє більшу ініціятиву щодо поширення НАТО на схід і є схильна до сміливого підходу до справи німецьких державних керівників.

Для примирення російських турбот від поширення НАТО автор пропонує двотрову основу підходу до Росії. Разом з незалежним рішенням поширення оборонної парасолі НАТО на схід треба запропонувати Росії допомогу для створення нової трансконтинентальної системи колективної оборони, яка сягала б поза експансію самого НАТО. Така подвійна стратеґія підсилення миру в Европі після холодної війни могла б задовольнити суттєво і символічно відому наполегливість Росії на ширшу паневропейську систему оборони. Ця пропозиція, продовжує автор, нової спільної структури повинна включати два складові елементи: формальний договір ґльобальної співпраці безпеки НАТО і Російської Федерації і другий елемент — для особливих консультацій безпеки в складі Конференції безпеки і співпраці в Европі. Угода ця повинна підкреслити, що поширення НАТО не є спрямоване проти Росії і питання включення Росії в систему НАТО залишається відкритим. НАТО і Росія, підкреслює автор, спільно можуть міркувати над пропозицією в складі Конференції безпеки і співпраці в Европі, яка передбачала б раптову реакцію НАТО і Росії на загрозу миру в реґіоні; можливо, через покликання механізму в складі більших потуг: ЗСА, Росії, Англії, Франції, Німеччини, Італії, Польщі і України.

Треба припускати, продовжує автор, що поширення НАТО навіть з позитивним наставленням Росії створить нові проблеми. Найважніше з них — це буде становище і безпека Балтійських країн і України. Балтійські держави настоюють стати інтеґральною часткою Европи. Україна сьогодні ідентифікує себе як невтральна, але вона протистояла тиску Росії включення з Москвою домінуючий договір безпеки СНД, і Україна є єдиною з колишніх совєтських республік, яка створила потужні національні збройні сили. Росія з незадоволенням прийняла незалежність Балтійських країн і формально знеохоча погодилася на незалежність України — але загальновідомо, що російська політична еліта сподівається і переконана, що остаточно Україна в якійсь формі буде включена під контролю Кремля. Такі російські аспірації, твердить автор, не сміють створити ні в кого ілюзії, що запропонований договір НАТО з Російською Федерацією стає ніби умовою між НАТО і СНД. Цей договір має відноситися тільки до Росії. Російські владні чинники бажають заключити НАТО-СНД угоду, бо це допомогло б Москві в її заходах відновлення колишнього Совєтського Союзу. В січні 1993 року державний секретар Воррен Христофер рішуче застерігав, щоб Росія оминала всякі спроби відновлення СССР.

Проблеми Балтики та України до певної міри представляють різні політичні та психологічні комплікації. Балтійську реакцію в справі експансії НАТО можна цілком передбачити і балтійці підсилюють свої зусилля стати наступними членами НАТО. Українська проблема є більш делікатна і непередбачена. Якщо Росія погодиться на вищезгадану двотову основу і підхід, Україна, можливо, буде менш під тиском стати якнайшвидше формальним членом НАТО, особливо, якщо стосунки її з Росією стануть більш стійкими. Коли ж реакція Росії до поширення НАТО буде антагоністична, Україна стане перед можливим вибором незлагоди. Деякі українці наполягатимуть на членство в НАТО по можливості якнайшвидше, особливо якщо стосунки з Росією погіршають. Інші обстоюватимуть акомодацію з Москвою.

Проблему України, підкреслює автор, не можна відкладати. Україна є завелика, занадто важлива, а її буття є занадто чутлива справа як для Росії, так і для Заходу. Разом з поширенням НАТО і нормалізацією стосунків безпеки з Росією Захід буде зобов'язаний знайти нові зносини між Україною і НАТО. Утвердження незалежности України є найбільш рішучим і суттєвим зворотом того постсовєтського плюралізму. І тому західні альянти одноголосно згідні, що довготермінова екзистенція України є в інтересах НАТО.

Росія у своїх задумах, продовжує автор, остаточного поновного всмоктання України не може посилювати почуття небезпеки країни чи прискорювати обставини, в яких експансія НАТО на схід спонукає Україну шукати прискореного вступу до НАТО. Таке міркування повинно стати сильною спонукою для Росії розважити можливість спільного влаштування із Заходом, яке в розрахунках Москви може зменшити можливість драматичних змін в геостратеґічному просторі „близького зарубіжжя". Тому домінуючим в НАТО–РФ договорі повинен стати дуже виразний додаток, включаючи зобов'язання обох сторін (НАТО і Росії) щодо незалежности і безпеки України. Джерелом НАТО–РФ ґарантій Україні повинен стати спільний інтерес обох сторін в процесі неантагоністичного сплетення трансатлантійської і Евразійської системи безпеки. Обструкція в конструкції ширшої трансконтинентальної системи безпеки була б шкідливою, особливо для самої Росії. Півстоліття тому Совєтський Союз відкинув свою участь в „Пляні Маршалла" і вибрав дорогу йти самотужки — до розвалу з невиліковної хвороби історичної втоми. Загрожена, стверджує автор, від мусулманських країн на півдні і в обличчі можливого конфлікту із сходу, сьогоднішня Росія не є в силах анґажуватись в конфлікт із Заходом.

На закінчення треба звернути увагу на нове і рішуче „нєт" президента Б. Єльцина на форумі Думи РФ в справі поширення НАТО на схід — ніби у відповідь на доброзичливу статтю-пропозиції в намірені миру і справедливости відомого політолога і колишнього дорадника з питань крайової безпеки в Білому Домі. Стаття професора Збіґнєва Бжезінського повинна стати обов'язковою лектурою керівних політичних кіл ЗСА, України, а то й Росії.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про рідну і нерідну мову

Немає, здається, тижня, а може і дня, щоб не зустрітися з проблемою байдужости, а то і явного нехтування українською мовою в Україні і це стосується не лише окремих громадян, але і урядових осіб. Постійно і то на всіх відтинках культурного життя російська мова надалі є ведучою, а можемо сміло сказати, що пріоритетність її росте швидше, ніж це було два роки чи навіть рік тому, не зважаючи на всі протести, запевнення і голосні заяви українських передових політиків у Верховній Раді і поза її мурами. Якось спостерігаючи її симптоми, не можу позбутися почуття, що ця політика ведеться пляново і консеквентно для чітко означених цілей, які кожному ясні.

Прикладів таких багато, що навіть не знаю від чого починати, але треба ці факти бодай частинно подати, щоб не бути голослівним і мати можливість зрушити з мертвої точки совість нас усіх, щоб цьому рецидиву русифікації ставити чоло. Ось, наприклад, візьмімо тільки обмінні групи на стажування: студентів, професорів чи фахівців. Майже кожній із них надається тут у нас перекладача принципово лише із знанням російської мови. Ось маю перед очима проспект літніх курсів для ознайомлення з культурою і мовою, що їх організовує Бовлінґ Ґрін університет Огайо. В програмі п'ять курсів, з того лише один український, а чотири російські. З того ж стейту пишуть, що професор-емерит в Маямі Іван Кохан написав українською мовою підручник імунології і зустрівся з дуже дивною опозицією Міністерства Охорони Здоров'я України, яке забагло собі, щоб цей підручник був написаний на „общепонятном", тобто російською мовою. Треба було багато заходів і переговорів, щоб міністерство погодилося на мову українську і це з певними передумовами позитивної оцінки сцеціялістів. Врешті дозвіл на українську мову здобуто. Якось важко, однак, збагнути, де ми є і... „о темпора, о морес".

Зразу за такими прикладами насувається настирливе питання — чому в Україні появляється тепер стільки видань світової літератури російською мовою, а щораз менше українською? Відвідуючи Україну, ми бачили як кіоски з книжками, усі книгарні тріщали від переповнення російськомовною літературою. Це саме діється з періодикою та іншим друкованим словом, а тим часом минулого тижня наш щоденник приніс сумну вістку, що „Літературна Україна", здається, випустила в світ останнє число через брак фондів і паперу. Це саме скосило літературний журнал „Всесвіт". Давно вже не бачили ми також журналу „Дніпро". І так можна вичисляти в безконечність і стверджувати жорстоку діягнозу: агонія або смерть. Де література українською мовою? Чи тих кілька скромних томиків поезій або історія Грушевського можуть вистачити інтеліґентному молодому читачеві і заступити шедеври світової літератури? Він тоді таки візьме в руки і причитає з приємністю тритомник Кафки, виданий тепер на гарному пепері у Харкові, але лише російською мовою, немов тільки вона надається до поліграфії. Та ще можна купити один том у Києві за 3-5 дол., коли українська книжка коштує куди більше. Ось саме в нашій книгарні можна тепер купити скромно виданий на взір „пейпер бек" підручник „Мова ділових паперів" за „скромну" ціну 18 дол. Це дуже добре, що появляються принаймні підручники для вивчення мови чи історії України, але людина, що претендує на звання інтеліґентної, хоче мати також приємність від того, що читає, а вивчати мову завжди краще, читаючи добру літературу. Якщо такої у нас тепер немає, може через несприятливі для творчости обставини, — шедеври світової літератури завжди доступні, лише треба їх видати українською мовою. Ґут треба подумати також про белетристику, яка потрібна для загального розвитку, бо важко, щоб в кінці XX сторіччя молоді українці змусили себе захоплюватися Панасом Мирним, Кащенком чи Чайковським, які є добрі для читанок і то для молодших кляс.

Кмітливі читачі спитають, чому О-КА має претенсії до нерідної мови в Україні, коли в ЗСА англійська зовсім спихає українську на марґінес. Тут, однак, вона не є державною і за незнання її можуть соромитися та червоніти люди приватно. За брак пошани до української мови в українській державі повинні паленіти передовсім ті, які правлять тією незалежною державою, — починаючи від дипломатів, а кінчаючи службовцями усіх рівнів по міністерствах.

Як довго можна терпіти стан, який утримується без змін, в якому майже вся без вийнятку „службова братія", починаючи від секретарки і кінчаючи уже на якому завгодно щаблі порозумівається із відвідувачами на мові найближчого, але „з-а-р-у-б-і-ж-ж-я"? А куди дівається державна, обов'язкова для представників незалежної суверенної в непорушних кордонах держави?

О-КА

Наталія Іщук-Пазуняк

ВІДСВІТ ВРАЖЕНЬ ВІД ПОСТАТІ, ДОЛІ Й ТВОРІВ ДОКІЇ ГУМЕННОЇ

IV

Петро Курінний схвалює задум авторки, ствердивши, що вона по-новому поставила й розв'язала проблему художнього твору на історичній основі. Називає це „величним образом нашого (українського) минулого", це „приємні й чарівні ситуації та образи із звичайних фактів життя"; це „художній твір на основі реальної історичної правди". Рецензент бачить ідейну основу твору в тому, що авторка хоче показати, що „сучасна українська етично-побутова культура українського народу виникла і в основі оформилася з трипільської культурної єдности і живе досі в багатьох відтинках його духу," хоча в інших формах, згідно з часом. Рецензент твердить при тому, що „трипільська культура — це насправді перший могутній розквіт вже української своєрідности. Він дорівнює, щодо культурних форм... великим культурам Еґеїди, Єгипту та Месопотамії". П. Курінний робить критичну заввагу, що мандрівка персонажа її, Луки, відбувається уже в час тисячолітньої традиції громадських форм, правдоподібно моногамії. Згідно з описаними даними матеріяльної культури, — це доба 1500–1800 років до Христа. Цінними є уточнення П. Курінного щодо суспільства давнини: „Матріярхальна громада — це господарче об'єднання, зацікавлене у рості родини; керує найстарша мати роду силою свого авторитету, але не насильством. Є там і чоловічі громади; вони сильні, але підпорядковані матріярхальним звичаєм залізним законом роду". Проф. П. Курінний застерігає авторку „не проводити паралель щодо догм християнської віри (Причастя, Різдво). При тому матріярхальний лад осілих хліборобів — не є ладом насильства". Ми покористувались тут цитатою археолога П. Курінного, знавця передісторії, щоб пов'язати гіпотези Докії Гуменної з науковими дослідженнями.

Наступним твором щодо появи була феєрія Д. Гуменної „Епізод з життя Европи Критської" (1957), із буття квітучої культури Критської дві тисячі років до Христа. Д. Гуменна назвала науковим есеєм свій твір „Благослови, мати" (1966). В центрі життя в палеоліті, в Оріньяку — десь 50–30 тисяч років тому — стоїть, згідно зі здогадом авторки, жінка в первісному суспільстві на сучасній території України. Вона є на чолі родового суспільства, коли в післяльодовиковий період наша земля була багата на мамутів й іншу звірину. Чоловіки полювали, а жінки дбали про життя роду. Своєрідними способами зверталися до вищих сил, щоб неначе зачаклувати мамута, щоб вдався вполювати. І тоді вже було осіле життя; з розкопок осель можна реконструювати основу хати-намету з костей мамута. Авторка висуває гіпотезу, що вже тоді були найдавніші звукові сполуки — мовні елементи з означеною семантикою, чого, однак, підтвердити неможливо. Доказом значення жінки-матері в тому суспільстві Д. Гуменна уважає знахідки великої кількости жіночих скульптур при розкопках. Напевно, жінка мусіла дбати про виживання родини чи роду, збирати рослини й ягоди, кормити дітей. Авторка вживалася в ті далекі часи, проникаючи своєю інтуїцією і своїми здогадами буття цієї примітивної людини на наших землях. Інший її твір на споріднені теми — це есей „Родинний альбом" (1971). Під цим дотепним заголовком авторка виводить генезу людини на терені України, суґеруючи еволюційний принцип розвитку людини з нижчих істот (за Дарвіном), не креативний (за Біблією), що одначе не накидається авторкою для сприймання. Явища зоолятрії або обожнювання тварин не є доказом перетворення тварин в людину, а лише зближення з пантеїзмом, обожнюванням природи — фльори і фавни. Залишки зоолятрії побутують і тепер в Індії — т. зв. „святі корови". У цьому творі, як і в інших („Благослови, мати") авторка робить спробу на основі мовних елементів відкрити прадавній міт, суть світогляду прадавнього поселенця — автохтона на українській землі. Ці гіпотетичні твердження не раз дотепні і влучні, а не раз не піддаються мовній етимологічній аналізі, згідно з розвитком індоевропейських мов. У своїй основі в „Родинному альбомі" трактується тотеїзм, як фаза, що через неї пройшло все людство. Стиль есею майстерний, отож читається він з цікавістю, хоча це твір безсюжетний. Д. Гуменна поєднує всі процеси людства з вічними моральними законами, про які людям сказав Христос: у його законах-ідеях заложена протидія причинам знищення, що ведуть на бездоріжжя, а саме і себелюбство, мстивість, ненависть, використовування загального для особистих цілей. Протилежність усьому тому заложена у Христовому вченні. Безперечно, есей „Родинний альбом" стимулює думку.

Твір „Минуле пливе в прийдешнє" (1978) — це розповідь про Трипілля. Ще у вступі авторка стверджує, що її „пізнання минулого — це жива, цілюща вода". Доба нашого Трипілля — це час великих цивілізацій: будування єгипетських пірамід, розквіт Месопотамії, згодом критської культури, фінікійських фльотилій. Тож наш добре розвинений пізній неоліт (енеоліт) — Трипільська культура — виступає у контексті тих древніх цивілізацій як своєрідна рівнорядна культура.

Докія Гуменна основує свої гіпотетичні картини побуту минулого тих тисячоліть до нашої ери на великій джерельній лектурі. Її гіпотеза спирається на твердий ґрунт археологічних даних і спекулятивних висновків учених — українських і чужинецьких. Тому читач, ідучи за розповіддю авторки, починає вникати у психіку нашого далекого предка. Це немале досягнення авторки. Признаймо тільки, що наукову основу для такої розповіді дав ще Вікентій Хвойка, що в кінці минулого століття відкрив світові не тільки палеолітичні стоянки Мізина на Чернігівщині, але й далеко пізнішу, вже квітучу, як на той час, Трипільську культуру (друкував це в журналі „Киевская Старина" в 1899 році). Але життя у ті мертві черепки внесла таки Докія Гуменна. До цієї ж групи творів належить і повість „Небесний змій" (1982). Фантастична дія, що поєднує давньоминуле і далеке майбутнє. Дія проходить на евразійських просторах з центром в Приозів'ї та в міжплянетарних просторах на космічному кораблі в колі дослідників з іншої плянети. Дослідники вивчають добу енеоліту — період на межі між неолітом і бронзовою добою на земній плянеті. На екрані космічного корабля вирисовуються візуальні відображення минулих тисячоліть — III—IV тисячоліття до Христа, на межі ладу матріярхату і патріярхату. Майстерно, хоча й гіпотетично відтворює авторка елементи індоевропейської прамови. Релігійні уявлення з тотемного та антропоморфічного сприймання божества переплетені з життям людини енеоліту — доби Трипілля.

„Прогулянка алеями мільйоноліть" (1987) — це збірка мікроновель, що заторкує попередню тему. Людина сучасности, другої половини XX ст. ніяк не байдужа до переживань своїх далеких прапредків; вона може входити в те прадавнє буття навіть у розмовах в бюрі під час перерви на каву... Такими творами Докія Гуменна приблизила праминуле до сучасного читача.

Роман „Золотий плуг" (1969) має сучасну тематику, але його персонажі зв'язані студіями їх давноминулих часів, тому тут виступають ремінісценції давнини. Це психологічне плетиво, тематично — наукова фантастика.

(Закінчення на стор. 3)

Відсвіт вражень...

(Закінчення зі стор. 2)

Про деякі твори другої групи, не зв'язані з археологічними здобутками, ми не можемо говорити, бо вони нам недоступні. Це нариси „Ех, Кубань, ти Кубань хлібородная" (1931), „Стрілка коливається" (1931), „Листи з степової України" (1929) та повість „Кампанія" (1931). Перший твір, що появився на еміґрації, це роман у чотирьох томах „Діти чумацького шляху" (1948–1951 і 1983) — монументальна хроніка-епопея селянського побуту, побутово-психологічна студія над українською людиною наших часів, що розповідає про кілька поколінь українського селянського роду. Задум твору був виношений авторкою ще здавна. Особливе враження робить перлина її творчости, епістолярний роман „Мана" (1952); він глибоко психологічний, збуджує високі реґістри у людській душі — від зображеного кохання у найчистішій його формі. Генеза твору криється в душі письменниці. Збірка нарисів „Багато неба" (1954) — це своєрідний травелог на основі подорожувань авторки по Америці з її спостереженнями й рефлексіями, написаний щиро й безпосередньо. Роман-хроніка „Хрещатий яр" (1956) — це, за оцінкою Ю. Лавриненка, „індивідуальна, а заразом всеосяжна розповідь-свідчення щирої несфальшованої людини" в час німецької окупації в Києві. Героїня твору — Маріянна, людина високих поривань, емоцій. Та її становище неначе невтральне, що, знову за Лавриненком, віддзеркалює „силу пасивного опору народних мас". Та ж сама героїня Маріянна виступає в романі „Скарга майбутньому" (1964); дія її попереджує дію „Хрещатого яру". Ворожість до совєтського режиму проявляється в дії Маріянни, а радше в самій душі героїні; вона індивідуалістка і їй тяжко віднайти себе в масовому совєтському суспільстві. Вона утопійно задивлена в ідею самодосконалення і хоче це бачити і в собі, і в інших.

Докія Гуменна. 1944 рік

Репортаж Д. Гуменної „Вічні вогні Альберти" (1959) зближений жанрово з нарисами „Багато неба". Тут, однак, оживає перед нею західня Канада. Вона накреслює розвиток і побут українців Канади тих районів. Авторка спостерігає, як поселенці намагаються зберегти у дітях своє українство. Збірка оповідань „Жадоба" (1959) — це цікава мала проза, психологічні рефлекси. Вони зародилися в неї ще коли авторка подорожувала по степовій Україні. Новелі й оповідання „Серед хмаросягів" (1962) віддзеркалюють американський побут — Ню Йорк; і тут відчувається знання людської душі, вглиблення в неї. Збірка новель і оповідань „Чотири сонця" (1969) — уже з тематикою нового світу, усе це з психологічним підкладом.

Останній її твір з перебування на еміґрації — це „Внуки столітнього запорожця" (1981) — українські новелі американського походження. Це легко написана книжка про українців в Америці; це люди уже з новими реакціями на різні явища в Америці; тут різні суспільні верстви — в оповіданнях письменниці, можна б сказати, „перекрій суспільства". Її „Дар Евдотеї" (1990) — це коронна її праця, побудована на основі пережитого за все життя, на чому і ми основувались, накреслюючи її життєвий шлях.

В кінці цього схематичного огляду хотілося б зупинитись над одним явищем, яке спостерігає сама авторка у своїх прецікавих спогадах „Дар Евдотеї". Є це та невияснена для неї обставина, що при найбільшій небезпеці для неї чи для її родини приходить неочікуваний порятунок. Виникає здогад, що людина, яка носить у собі іскру Божу — талант творчости, перебуває і сама під незримою опікою Творця, недаремно ж іскра Його жевріє в ній і охороняє її. Цей здогад нехай і буде ювілейним даром письменниці, гуманістці і правдоносцеві в її 90-ліття.

„Будуймо...

(Закінчення зі стор. 1)

Запрошений до слова генеральний консул України у Чикаґо Анатолій Олійник познайомив присутніх з біографією Ю. Щербака.

Ю. Щербак народився 12-го жовтня 1934 року у Києві, за національністю він українець. У 1958 році закінчив Київський Медичний Інститут ім. О. Богомольця. Має науковий ступінь доктора медичних наук. Впродовж майже 30 років працював у Київському Інституті Епідеміології та Інфекційних Захворювань ім. Л. Громашевського, спочатку молодшим, потім старшим науковим працівником, консультантом.

Від 1987 до 1989 року Ю. Щербак займався творчою працею, був секретарем (на громадських засадах) Спілки Письменників України. А потім відкрилася нова сторінка в його біографії. В 1991 році його призначено міністром охорони навколишнього середовища. У центрі його уваги — Чорнобильська трагедія.

У 1992 році Ю. Щербак переходить на дипломатичну працю. Впродовж двох років — посол України в Ізраїлі, а в жовтні 1994 році Указом Президента України призначається амбасадором України у ЗСА. Амбасадор володіє англійською та польською мовами. Одружений, має сина і дочку. А нещодавно він вдруге став дідом, народився внук.

— За короткими рядками біографії, — продовжував генеральний консул, — стоїть людина високого громадського обов'язку, один з архітектів відродження української незалежности. Українська дипломатія виграла, коли до її лав прийшов Ю. Щербак. Під час праці в Ізраїлі Ю. Щербак своєю активною позицією знайшов шляхи виявлення зацікавлености справедливому вирішенню горезвісної справи Дем'янюка, дав зрозуміти, що ми не були байдужими до його долі.

Лікар, письменник, дипломат, відомий політичний діяч, доброзичлива і відкрита людина. Ці та інші особисті і професійні високі якости щасливо об'єдналися в особі Юрія Щербака.

Ю. Куляс запросив до слова амбасадора Ю. Щербака. Його яскраву, добре арґументовану промову вислухали присутні з великою увагою, її неодноразово переривали гучними оплесками, які свідчили про те, що учасники зустрічі підтримують політичний курс Президента Л. Кучми, ті реформи, які здійснюються тепер в Україні під його керівництвом.

У своїй промові амбасадор зупинився на проблемах, над вирішенням яких зосереджені зусилля молодої держави, та найперше ґрунтовно проаналізував стан українсько-американських відносин.

Ю. Щербак, в асисті радника амбасади Дмитра Маркова (зліва) під час зустрічі з губ. Іллиной Дж. Едґаром.

— Минулий рік, — сказав він, — був ознаменований подією ґльобального історичного значення. Маю на увазі державну візиту Президента України Леоніда Кучми до Америки, його зустрічі і переговори з президентом ЗСА Клінтоном та іншими чільними представниками Америки, які завершилися підписанням 14 важливих документів, серед яких найголовніший „Хартія українсько-американського партнерства, дружби і співробітництва". Обидві держави погодилися з тим, що незалежність, суверенність та територіяльна цілісність української держави мають фундаментальне значення для їх братства. Досягнуто домовлення розвивати військове співробітництво і провадити реґулярні консультації з проблем міжнародної безпеки.

У відповідь на зобов'язання України проводити ринкові реформи ЗСА підтвердили свою готовість надавати їй фінансову і політичну підтримку. Президент Клінтон повідомив про надання Україні допомоги в розмірі 350 міл. дол. Окрім цього Америка надасть Україні ще 350 міл. дол., які призначені для ядерного роззброєння.

Далі український дипломат зупинився на характеристиці стану економіки країни. Він зазначив, що в минулому році обсяг промислового виробництва зменшив на 28 відсотків, а сільськогосподарського — на 17 відсотків, національний прибуток зменшився на 26 відсотків. В той же час, завдяки рішучим заходам, здійсненим в кінці 1994 року, вдалося добитися перших позитивних змін. Проведено лібералізацію і стабілізацію валютного курсу і хоча він ще тримається на значних рівнях, але стабільних величинах. При високій інфляції вдалося втримати зростання цін.

У цьому році буде приватизовано 23,000 підприємств, введено нову податкову систему, головний податок з прибутку становить 30 відсотків. Завершується підготова до проведення грошової реформи. Створено спеціяльний комітет для здійснення цього важливого заходу. Реформа буде проголошена за 10-15 днів до її початку, триватиме два місяці і люди зможуть поміняти купони на гривни. Ми сподіваємося, що це буде одним з ефективних елементів стабілізації фінансової системи.

На початку репортажу згадувалося про „Клюб 500", який був організатором цієї імпрези. Звертаючись до його членів, високий гість висловив усім їм сердечну вдячність за підтримку діяльности генерального консуляту України у Чикаґо. Окремо він відзначив плідну працю першої голови Товариства приятелів дипломатичної установи Дарії Маркусь, яка представляє Айрекс у Києві, а також членів Личика, Вислоцького, Куляса, Ватраля, Литвинишин, нинішню голову „Клюбу 500" Д. Ярошевич.

Слід згадати, що присутні на бенкеті щедро відгукнулися на потреби придбання будинку генерального консуляту. За цей вечір до фонду прийшло понад 45,000 дол.

За час триденного перебування у Чикаґо Ю. Щербак провів серію зустрічей і консультацій з керівниками ряду промислових корпорацій середнього заходу ЗСА, на яких обговорювалися можливості значного поширення торговельно-еконмічного співробітництва України з діловими колами цього найбільш розвинутого реґіону Америки.

Амбасадора України прийняв губернатор стейту Іллиной Джеймс Едґар. Обговорювалися перспективи створення українсько-американської торговельної палати із квартирою у Чикаґо.

Плідними та багатими на конструктивні ініціятиви були переговори із Патриком Арбором, головою Ради директорів найбільшої у світі чикаґської біржі зерна та сільськогосподарських продуктів. Він висловив готовість сприяти підготові та здійсненню запропонованого Ю. Щербаком проєкту відродження у Києві великої зернової біржі, яка буде вкючена у міжнародну мережу світового зернового ринку.

Амбасадор також зустрічався з представниками Українського Лікарського Товариства Північної Америки, взяв участь в урочистих зборах, присвячених роковинам січневих актів в Україні у 1918 і 1919 роках.

Ю. Щербак побував в редакції газети „Чикаґо Трибюн", виступив у популярній радіопрограмі мережі Крайового публічного радіо, дав інтерв'ю журналістам ряду газет, у тому числі і для „Свободи".

В офіційних зустрічах Ю. Щербак з керівництвом стейту та в розмовах з діловими колами брав участь генеральний консул України в Чикаґо А. Олійник.

СИМФЕРОПІЛЬ. — Тут 14-го лютого відбулося перше засідання Комітету суспільної злагоди, створеного з ініціятиви Юрія Мєшкова. До комітету увійшли прем'єр-міністер Криму Анатолій Франчук, голова Симферопільського Міського Комітету Віталій Кириченко, інші депутати, підприємці і представники суспільних організацій. Договір про злагоду в суспільстві підписав президент Криму Ю. Мєшков і деякі депутати від фракції „Росія — Єдність". Підписання договору зіґнорували майже всі впливові політичні партії Криму, в тому числі й та, котра свого часу висунула Ю. Мєшкова на президентський пост.

Прокуратура...

(Закінчення зі стор. 1)

О. Колінько розповіла багато вражаючих випадків безгосподарности чи саботажу. Наприклад, Узбекістан пропонував Україні в обмін за цукор бавовну в такій кількості, що вистачило б забезпечити працю всієї галузі. Але цукру так довго не відправляли, що Узбекістан купив його в іншому місці і продав бавовну. Другий приклад: на двох українських фабриках зберігалося дуже багато вовни і вона псувалася, а в цей час власті закуповували вовну в Швайцарії за валюту, мовляв, вона ліпша. Комерційний „Альнс-Кредит-Банк" порушує закони і під його документами стоять підписи О. Мороза і В. Масола. Асоціяція „Земля і Люди", очолювана О. Ткаченком, взяла кредит під ґарантію Кабінету Міністрів України на суму 70 міл. дол., а через рік кредит не повернула і борг цей зріс майже до 72 міл. дол.

О. Колінько звернулася до Верховної Ради з закликом підтримати дії прокуратури, спрямовані на захист держави від корупціонерів, які дорвалися до влади.

Св. п. П. Вариха

В дні 8-го лютого 1995 року на 81-му році життя раптово помер св. п. Петро Вариха, в Йонкерсі, Н. Й.

П. Вариха народився в селі Ждиня в західній Лемківщині. Був здібний і підприємливий, під час війни мав свою крамницю в Горлицях, а в селі Ждиня гарбарню. Для людей в Европі війна скінчилася в травні 1945 року, але не для поляків, які мали інші пляни. Не маючи ким заселити західні понімецькі землі, придумали вони виселити лемків на схід і захід, щоб знищити наш край і замешкалий там нарід.

Не пощадила недоля також П. Вариху з жінкою Ана-стазією (з дому Гованська) та з родиною. Він був виселений в 1947 році на західні землі та переніс великі знущання і переслідування.

Маючи в Америці рідних, при першій нагоді виїхав в 1962 році до Йонкерсу, бо не хотів, щоб колись знов цілий доробок його життя хтось йому зрабував.

Св. п. П. Вариха тяжко працював і доробився поважного маєтку, виховав шестеро дітей та дочекався 15-ох внуків, деякі з них є членами Українського Народного Союзу, Організації Оборони Лемківщини та інших організацій. Належав до людей, яких нині так мало зустрічається. Не порожними словами, а ділами підтримував нашу церкву, українські організації великими сумами грошей, зокрема був першим у списках жертводавців на вільні вибори в Україні, на українську амбасаду у Вашінґтоні і на консулят в Ню Йорку.

З великим ентузіязмом прийняв П. Вариха проголошення незалежности України в 1991 році і не раз казав, що „як буде вільна Україна, то і Лемківщина буде жити, а як не стане вільної України, то й Лемківщина пропаде". Хочу додати таку заввагу, що „коли б Україна мала в 1947 році таку свободу, що має тепер, то напевно не дозволила б тоді полякам на спілку з москалями зруйнувати Лемківщуну!

Похоронне заведення, де спочивав св. п. П. Вариха було переповнене людьми з Йонкерсу і околиць, а в суботу сотні людей прощали його з церкви св. Михайла на місцевий цвинтар в Йонкерсі. Залишив у смутку покійний свою вірну дружину, що жив з нею 50 літ, п'ятьох синів і доньку та 15 внуків.

Хай чужа, але привітна американська земля буде йому легкою, а ми, що залишились, ніколи про нього не забудемо!

Ю. К.

УКРАЇНСЬКИЙ ХОР ДУМКА
в Ню Йорку
ділиться сумною вісткою з членством Хору та українською спільнотою, що наш довголітній хорист

бл. п.
д-р мед.
БОГДАН БАБІЙ

відійшов у вічність 12-го лютого 1995 р.

Опечаленій дружині МАРІЇ та всій родині висловлюємо глибокі співчуття.

УПРАВА ХОРУ

Створено Академію Танцю

Серед визначних подій сучасного українського мистецтва з'явилася мабуть головна: вперше в історії існування України у Києві на базі Національної Опери відкрито Українську Академію Танцю.

Як відомо, справи в ділянці танцювальної культури упродовж багатьох років йшли не дуже справно. Наприклад, до цього часу в Україні функціонувало лише одне хореографічне училище та декілька факультетів народного сценічного танцю в інститутах культури. Тому зрозуміло, що кількість випускників спеціялістів була мінімальна і для багатомільонового населення України взагалі недостатня. Крім того отримати вищу хореографічну освіту або науковий диплом було можливо лише в Москві і Санкт-Петербурзі. З цих та багатьох інших причин поступовий розвиток національної танцювальної культури та клясичного балетного мистецтва було затримано. Необхідність перебудови застарілої системи назріла давно, але державними органами ці проблеми не вирішувались і навіть не розглядались. Саме тому ініціятором цієї справи став відділ театрознавства при НАН України, з допомогою якого і був відкритий новий недержавний навчально–методичний центр, спроможний вирішувати питання середньої та вищої освіти, проблеми творчих обмінів як окремими виконавцями, так і цілими балетними колективами. Центр поширить науково–дослідницьку базу, буде подавати допомогу у втіленні нових художніх ідей.

Вже сьогодні з допомогою Української Академії Танцю відкрито декілька спеціяльних балетних шкіл для обдарованих дітей у різних містах України, факультет хореографії у Київському Театральному Інституті ім. І. Карпенка–Карого, Інститут Народного Танцю у Львові тощо. Але мабуть найбільш визначною подією у діяльності академії став Перший міжнародний конкурс артистів балету ім. С. Лифаря, який проведено минулого літа у Києві на сцені Національної Опери України. У конкурсі взяли участь артисти з Японії, Китаю, Росії, Юґославії, В'єтнаму та інших країн. Про високий рівень конкурсу переконливо говорить склад жюрі, до якого ввійшли видатні діячі світового мистецтва: Алекс Урсуляк, Ю. Григорович, В. Дерев'янко, Мілорад Місковичч, Мінора Очі, А. Макаров, Кльод Бессі, В. Єлізар'єв, Ліан Дейде, І. Самсова, Клявдіо Бандера, Ю. Капраліс, В. Калиновська. Тепер конкурс ім. Сержа Лифаря буде проводитись постійно раз в чотири роки відповідно з існуючими світовими стандартами.

Таким чином відкриття в Україні Української Академії Танцю буде сприяти розвиткові національної культури, а також допоможе їй ввійти у світовий творчий процес.

Олена Єльохіна,
Київ

"Дзвіночок" з Рогатина

Мабуть читачам „Свободи" приємно буде знати, що у древньому Рогатині виходить й пішов уже по всьому світі журнал українських дітей „Дзвіночок". Тобто, відроджено „Дзвіночок", який до 1939 року виходив в Галичині, був редаґований Юрою Шкрумеляком і будив до науки, боротьби і праці наших батьків і дідів. Я знаю, що там у вас живе багато українців, хто виховувався на „Дзвіночкові". Відомо також, що не один, з болем у серці, покидаючи Україну, як найдорожчий скарб, віз з собою зшитки журналу „Дзвіночок", щоб там, на чужині, його діти й внуки знали, чиї вони, хто їх батьки і прадіди.

Відроджений через більш як півстоліття „Дзвіночок" свято зберігає традиції свого попередника, є істинно українським журналом. То ж не можемо про це не повідомити українців Америки. Більш того, ми хочемо, щоб наш нарід, який є далеко від рідного дому, знав про цей журнал. І не тільки. Хочемо, щоб на сторінках „Дзвіночка" з'явилися поетичні і прозові твори, малюнки дітей і дорослих, хто пише по-українськи, творить для своєї нації. Думаємо, що наш „Дзвіночок" в такий спосіб знайде собі прихильників і серед маленьких українців Америки і Канади. Було б добре, якби при вашій газеті ми мали наш кореспондентський пункт. Це була б велика співпраця,

Неоціненним скарбом для читачів України були б спогади тих, хто працював чи знав першого редактора журналу Юру Шкрумеляка та інших членів редколеґії

Головний редактор „Дзвіночка"
Леся Пилип'юк-Диркавець

Від редакції: Річна передплата дитячого місячника „Дзвіночок" виносить 10 дол. в ЗСА і 12 дол. в Канаді. Замовлення слід висилати до: Svoboda Bookstore, 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302.

Ділимося сумною вісткою, що 21-го лютого 1995 р. ненадійно після трагічного випадку відійшов у вічність на 77-му році життя наш найдорожчий МУЖ і СВОЯК

бл. п.
проф
ОЛЕКСАНДЕР ВОРОНЯК

голова Відділу Економіки Католицького університету у Вашінґтоні, Д.К., економіст, науковий дослідник, автор багатьох наукових праць та член різних наукових інституцій та організацій

ПАНАХИДА відбулася в п'ятницю 24-го лютого 1995 р . о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Гайнс-Рінальді в Сілвер Спрінґ, Мд.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в суботу 25-го лютого 1995 р. о год. 10-ій ранку в каплиці похоронного заведення, а опісля на цвинтарі Ґейт оф Гевен в Сілвер Спрінґ, Мд.

Залишені в смутку:

дружина — АННА
шваґер — БОРИС ПАЧОВСЬКИЙ з родиною
кузен — РОМАН ПАЧОВСЬКИЙ з родиною
кузинки — МАРІЯ БІЛИНСЬКА з родиною
— ІРЕНА ЗИНЮК з родиною
похресниці — ХРИСТЯ ГРУШКЕВИЧ з мужем
— ДАРІЯ ПАЧОВСЬКА
та ближча і дальша родина в ЗСА, Україні та Польщі.

Замість квітів родина просить складати пожертви на Фонд Дітям Чорнобиля або на Будівельний Фонд Помісної Української Католицької Церкви св. Тройці в Сілвер Спрінґ, Мд.

Різдвяна „свічечка” Пластової Станиці у Філядельфії

Пластову „свічечку” придумано ще в 1951 році на те, щоб у Свят-вечір, коли в поневоленій Україні засідали до Святої Вечері, українські пластуни у вільному світі запалювали свічечку й духово єдналися зі своїми братами й сестрами в рідному краю. Сьогодні Україна вільна, але звичай різдвяної „свічечки” став пластовою традицією, яку пластуни відзначають кожного року в більш радісній і свобідній формі. Вона дає змогу відчути єдність пластової родини, згадати про пластунів у цілому світі включно з Україною, спільно заколядувати та скласти різдвяні й новорічні бажання.

Тож і цього року, в суботу, 14-го січня, якраз на новий рік за старим стилем, зібралася пластова родина в просторій залі біля своєї домівки в Українському Освітньо-Культурному Центрі у Філядельфії. А було їх напричуд багато: ледве всі помістилися з численними батьками в тому ж приміщенні, де минулими роками було їх куди менше. Чи було їх так багато тому, що імпреза була в 2-ій год. по полудні, зараз по закінченні науки в школі українознавства, чи може були й інші, менш практичні, а більш шляхетні причини — хто його знає?

Як каже пластовий звичай, імпрезу започаткувала збірка й звіт, що їх перевів бунчужний ст. пл. Маркіян Гаврилюк. І зараз же залунала старовинна колядка „Бог предвічний”. Її співали всі. Капелян Пластової Станиці пл. сен. о. Ярослав Шуст звернувся до присутніх з привітом з нагоди рокових свят і побажав усього добра. До батьків він звернувся з особливо гарячим апелем, в якому просив їх подбати, щоб наша молодь заховувала наші гарні традиції, а батьки щоб допомогли Станиці в її скрутному становищі (бо недавно було важко вибрати новий провід), щоб не допустили до розв'язання Станиці.

Пластовий капелян пл. сен. Я. Шуст виголошує слово.

Дитячий вертеп під час „свічечки”.

Поплила ще одна колядка, а о. Я. Шуст і парох парафії Св. Архистратига Михаїла о. Олег Жовнірович посвячували просфору. Слід згадати, що на залі були й декорації, хоч скромні, але оригінальні, пластові. Було вісім правдивих, запашних ялинок, які придбало тільки їм знаним способом подружжя С. і М. Біласів. А що ялинки не мали різдвяних прикрас, тільки немов виростали з біляви снігу, то склалось враження, що це ніби посеред лісу. Тому й пластуни почували себе свобідно, у своїй стихії. Перед ялинками довгий, застелений стіл, а на ньому, побіч маленької ялинки, традиційний колач, горішки, кутя, таці з просфорою й свічники зі свічками. Як тільки отці посвятили просфору, станичний пл. сен. Богдан Турченюк привітав присутніх від станичного приводу, склав традиційні бажання і пояснив значення й традицію пластової „свічечки”. Він запалив свічку на столі в той час, як юначка Адріяда Біда деклямувала прегарний вірш Романа Завадовича „Різдвяна мрія”.

Тоді виступили представники чотирьох пластових уладів (по двоє з новацтва, юнацтва, старшого пластунства й сеніорату) до запалення їхніх уладових свічечок. Ці чотири свічечки, перев'язані стяжками уладових кольорів (жовтий, малиновий, зелений і бронзовий) були в дуже оригінальних свічниках — зрізаних скибах грубшої гілки берези з видовбаною діркою на свічку. По черзі запалювали представники уладів свої уладові свічечки від свічки з рук станичного, а тоді брали таці з просфорою, йшли з ними до своїх частин і, як каже старовинний звичай, бажаючи всього добра, ділилися тою просфорою зі своїми друзями й подругами. І так, під звуки колядок, духово єдналася пластова молодь, думками про рідних, близьких і далеких, про свій нарід в Україні, про тих, що розсіяні по цілому світі і про велику пластову родину.

Велику і приємну несподіванку зробив присутнім вертеп дітей з недалекої парафії Св. Архистратига Михаїла. В традиційних строях вертепу, з прегарною великою звіздою (її, кажуть, зробив мистець з України), як годиться традиційним колядникам, ці малята посередині залі дослівно відіграли різдвяне дійство, як це робила колись і вже знову тепер робить молодь в Україні. А тих кілька янголят спереду, з білими крильцятами, самі білі, як защебетало свої ролі й задзвонило срібними дзвіночками, викликало бурю оплесків, а в декого й зворушення. Велику заслугу в підготові цієї сценки мають Леся Петик і Адріяна Сидорак, які підібрали для сценки відповідні вірші й уложили з них одну цілість. Вони самі в народних строях, які знаменито гармонізували зі строями молоденьких виконавців, були серед них і для відваги і для допомоги, як на акторів находив страх або підводила пам'ять.

Тут звідкись взялися і два сівачі, які щедро сіяли новорічними віншуваннями і зерном, спершу по підлозі, а потім вже і по головах присутніх. Представники пластових частин по черзі складали побажання пластовому проводові і своїм друзям. Зараз по цьому була маленька пластова офіційна частина — семеро пташат перейшло до новацтва, деякі з новацтва склали іспити вмілостей, а шістнадцять новаків і новачок перейшло до юнацтва. Як гордо вони стояли, коли їхні новацькі виховники знімали жовті новацькі хустки, а юнацькі виховники вдягали кольорові хустки їхніх нових юнацьких частин! Всіх їх вшанувала пластова громада й привітала відповідними вигуками.

І ще одна колядка. Тоді відповідальна за організацію „свічечки” пл. сен. Аня Гаврилюк роздала всім позолочені горішки „з карпатських зворів” на пам'ятку цієї гарної імпрези. На кінець прочитано привіт, який наспів від новаків з України:

Вітаємо з Різдвом
Христовим
Бажаємо щастя!
Маленький Ісусик не
спить, не дрімає,
Своїми руками ввесь
світ обіймає:
І Вашу родину, і нашу
хатину
І всю Україну —
Христос ся Рождає!

На тому цю справді милу й симпатичну імпрезу скінчено. Декого батьки забрали домів, а дехто, під свіжим враженням пережитого, поїхав по домах з колядою.

Ю. К.

РІВНЕ. — На Рівненську АЕС з Росії прибуло ядерне паливо для першого бльоку, зупинку якого для ремонту заплянoвано на 18-го лютого. Своє ядерне паливо Україна зможе виготовляти через 5-7 років, якщо знайде на таку програму 1.2 біл. дол. Як повідомив керівник ядерної галузі в Україні Михайло Уманець, передбачених закордонних інвестицій в сумі 120 міл. дол. для створення підприємств виготовлення ядерного палива Україна не отримала. На закупівлю російського палива поганої якости щороку доводиться платити 300 міл. дол. Ядерного палива, яке надходить з Росії за знищені боєголовки, для українських атомових станцій недостатньо.